

Іван Корнута,
студент 6 курсу
факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу,
спеціаліст редакційно-видавничого відділу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ГЕОПОЛІТИКА ПІВДЕННО-КИТАЙСЬКОГО МОРЯ: ІНТЕРЕСИ КЛЮЧОВИХ ГРАВЦІВ

У статті досліджуються деякі проблеми територій біля Південно-Китайського моря крізь призму геостратегічних та геополітичних категорій. Автор робить спробу спрогнозувати можливі точки ескалації та пропонує ефективні методи запобігання подальшому загостренню ситуації у цьому регіоні.

Ключові слова: Південно-Китайське море, національний інтерес, геополітика, торгівля, ресурси, конфлікт, стримування, геостратегія.

В статье исследуются некоторые проблемы территорий около Южно-Китайского моря сквозь призму геостратегических и геополитических категорий. Автор делает попытку спрогнозировать возможные точки эскалации и предлагает эффективные меры предупреждения дальнейшего обострения ситуации в этом регионе.

Ключевые слова: Южно-Китайское море, национальный интерес, геополитика, торговля, ресурсы, конфликт, сдерживание, геостратегия.

The article attempts to examine the South China Sea through the prism of geostrategic and geopolitical categories. The author attempts to predict possible points of the escalation and suggests effective ways to prevent further aggravation of the situation.

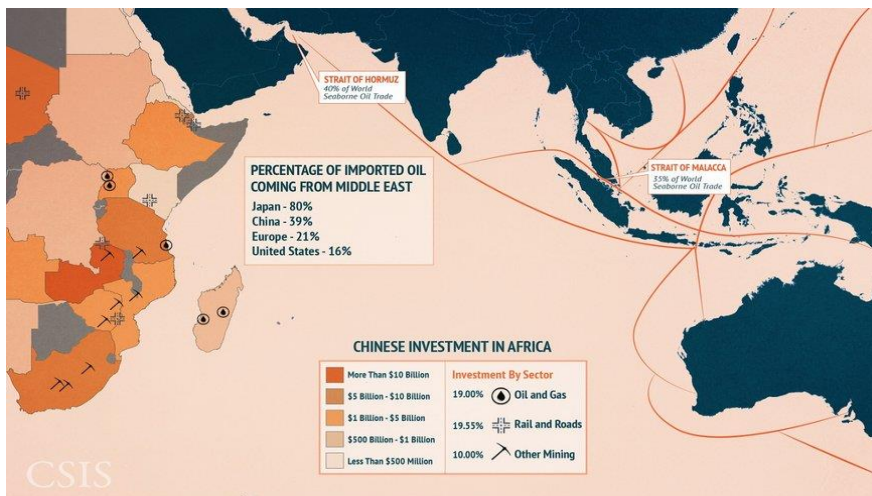
Keywords: South China Sea, national interest, geopolitics, trade, resources, conflict, control, geostrategy.

Південно-Китайське море на фізичній карті світу являє собою напівзамкнуте море в Західній частині Тихого океану між Індокитаєм, Маллакою, Південним Китаєм та островами

Тайвань, Лусон, Міндоро, Плаван, Калімантан, Суматра, Банка, Пелітунг. Південна межа моря проходить підводним підняттям між Калімантаном і Суматрою (приблизно 3° півд. ш). Одне з найбільших морів Світового океану, площа моря становить 3537 км², об'єм 3622 тис. км³[6].

З економічної точки зору це море є важливою торговельною артерією світу, адже саме тут судноплавний Римленд торгує зі Східною та Південно-східною Азією, використовуючи такі важливі стратегічні точки, як Малакка, Ломбок та ущелина Маккасар. Щоб краще зрозуміти економічну потугу та перспективи регіону, слід навести лише кілька прикладів:

- більше половини всього річного обігу торгового флоту проходить через ці пропускні пункти (пролив Малакка, Сунда і т.д.);
- третина всіх морських перевезень у світі;

- транспортування нафти через Малаккську протоку з Індійського океану в три рази перевищує ту кількість, яка проходить через Суецький канал, та в п'ятнадцять разів через Панамський канал;

- приблизно 60% імпорту нафти Японії, 80% Китаю та 2/3 поставок енергоносіїв для Південної Кореї проходять через Південно-Китайське море;

- у порівнянні з Суецьким каналом, який слугує переважно проходження енергоносіїв, через протоки Південно-Китайського моря відбувається пересування готових товарів та напівфабрикатів;

- геологічна розвідка показала наявність в цьому регіоні величезних запасів нафти та природного газу. За розвіданими родовищами запаси нафти становлять 7 млрд барелів (за оцінками деяких китайських експертів запаси «чорного золота» в Південно-Китайському морі можуть становити до 130 млрд барелів нафти, що, в свою чергу зробить цей регіон «азійською Перською затокою»). Запаси газу становлять 900 трлн кубічних футів;

- якщо брати до уваги, що китайські запаси нафти в світовому обсязі видобутку складають всього 1,1%, а сам Китай споживає 10% загальносвітової кількості видобутку нафти, то енергетична залежність Китаю від поставок енергоресурсів «ззовні» може бути повністю нівельована за рахунок розробки родовищ в морі. Власне кажучи, в даний час саме це і відбувається. Китайська нафтовидобувна компанія «China National Offshore Oil Corporation» вклала 20 млрд доларів в розробку нових родовищ на шельфі[2].

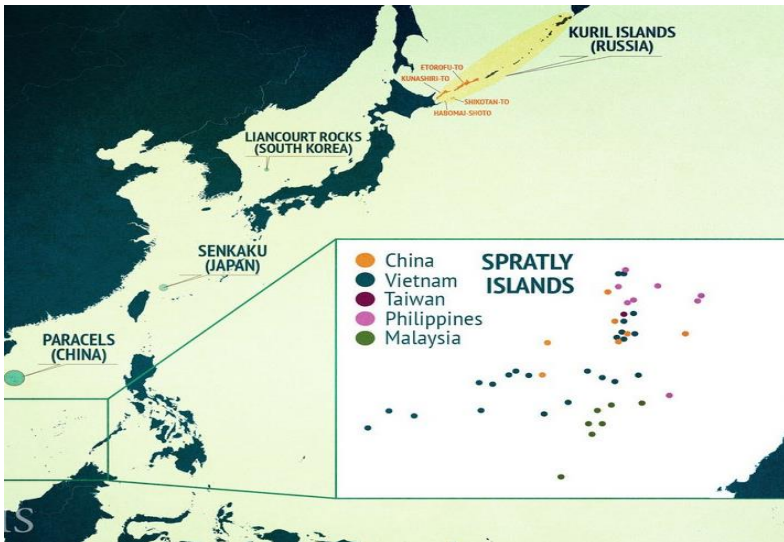
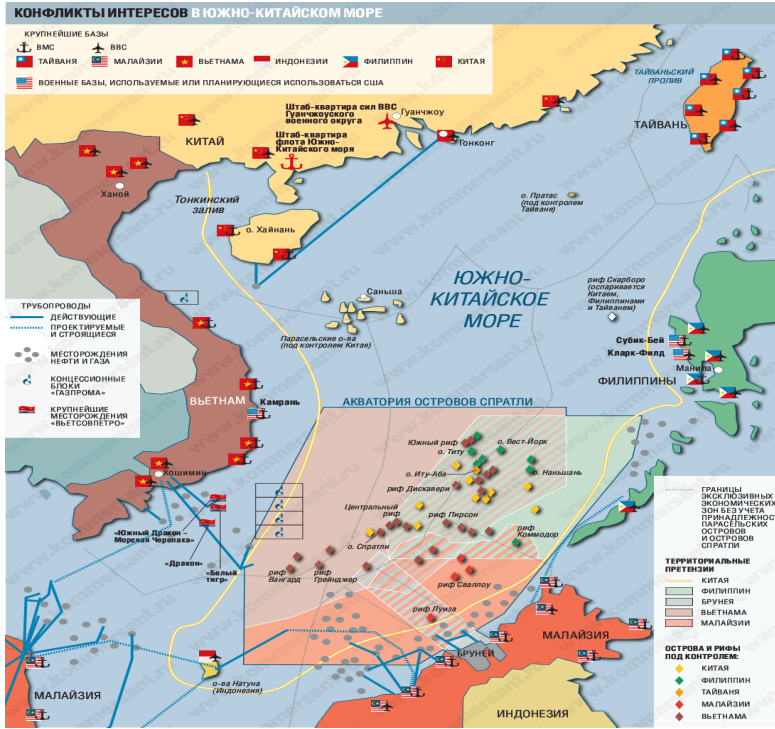
Але зацікавленість США, Китаю та провідних країн регіону спрямована не тільки на економічний аспект

Південно-Китайського моря. Критично важливою геостратегічною точкою в суперечках відносно територіальних вод стала велика кількість островів, скал, коралових рифів (переважна більшість яких знаходиться під водою).

У даний час Китай займається активним нарощуванням своєї присутності на спірних островах та рифах. Використовуючи методику штучного насипання та збільшення площі цих геологічних утворень, він тим самим показує, що готовий захищати свої власні національні інтереси в морі. Паралельно заявляючи про відсутність будь-яких планів мілітаризації цих штучних утворень, відбувається активна передислокація передусім засобів ППО та протикорабельних військових комплексів. В якійсь мірі це послання передусім Сполученим Штатам Америки: «Ми тут, це наша земля, наше море і ми будемо його захищати будь-якими методами». Втім це зовсім на заважає ВПС США здійснювати демонстративні польоти над спірними водами, оскільки вони їх такими не вважають[1].

Стан справ в Південно-Китайському морі нагадує клубок заплутаних взаємних претензій між низкою країн регіону, а його економічна привабливість з часом трансформується в національний інтерес кожної з них. Тому напруга в майбутньому буде тільки зростати. Нижче наведена карта найбільш активних «конфліктів інтересів» в Південно-Китайському морі.

Більше за всіх виділяються о-ви Спратлі (основна цінність цих об'єктів – спрощення видобувної діяльності природних ресурсів, адже регіон відомий своїми частими тайфунами та іншими природними явищами, які перешкоджають їй).

Малайзія претендує на три острови в районі Спратлі. **Філіппіни** заявляють про своє право на 8 островів, що, в свою чергу, зробить їх «власниками» більшої частини Південно-Китайського моря. **Китай, Тайвань та В'єтнам** також висувають свої територіальні зазіхання на володіння частиною Парсельських островів та островів Спратлі.

Зовсім недавно Міжнародний арбітражний суд оголосив рішення на користь Філіппін щодо територіальної суперечки з Китаєм у Південно-Китайському морі. Китай, у свою чергу, заявив, що не збирається виконувати це рішення, адже вважає його неправомірним. Це досить серйозна дипломатична поразка Піднебесної.

Китай як найбільший гегемон в регіоні має територіальні претензії не тільки щодо Філіппін, Малайзії, В'єтнаму та Тайваню, а й до Японії та Південної Кореї. Відносини з Японією (третьою економікою регіону) залишаються напруженими із-за права володіння островами Сенкаку[3]. Острови Сенкаку (в китайській картографії – Дяоюйдао) включають п'ять безлюдних островів і три рифи загальною площею близько 6,32 кв. км, розташовані в південній частині Східно-Китайського моря, в 175 км на північ від о. Ісігакі (архіпелаг Рюкю, Японія), в 190 км на північний схід від острова Тайвань і в 420 км на схід від материкового Китаю. Китай у володінні даними островами вбачає дві важливі для себе позиції: збільшення площі власного володіння територіальними водами в Південно-Китайському морі та отримання важливих стратегічних плацдармів для можливого в перспективі стримування Японії. Японія, у свою чергу, вважає ці острови продовженням своєї префектури Окінава (слід відзначити також економічний слід суперечки – наявність в районі островів родовищ нафти та газу).

Військовий конфлікт між Пекіном та Токіо із-за островів Сенкаку (кит. Дяоюйдао) в даний час малоїмовірний, адже спільна економічна взаємопов'язаність економік двох країн нівелює політичну напругу навколо територіальних суперечок.

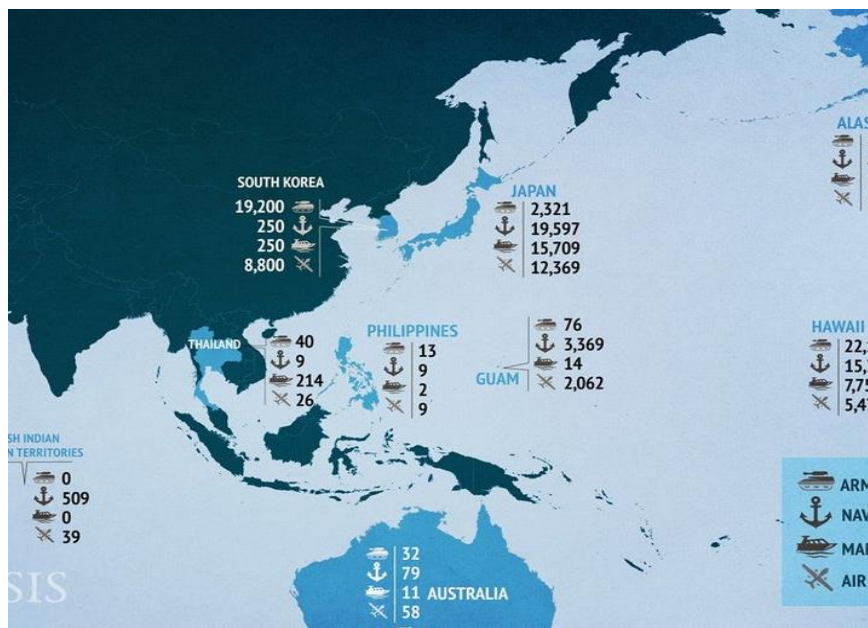
Інтерес Сполучених Штатів Америки в цьому регіоні. США зацікавлені в збереженні статус-кво в регіоні. Їх основна ціль – забезпечити безпеку торгівлі[8]. Хоча паралельно командування США розуміє, що економічна потуга Китаю, яка зростає щороку, рано чи пізно трансформується у військово-політичну. Для протидії такому сценарію Америка використовує такі методи:

- метод альянсів – маючи домовленості майже зі всіма країнами басейну Південно-Китайського моря, США практично створили «завісу» навколо Китаю, яка має стримувати все більш зростаючу його силу; об'єднані флоти країн-союзниць виконують функцію спостереження та патрулювання у спірних водах;

- о-ви Спратлі – перша лінія стримування Китаю. Їх мілітаризація – це тільки питання часу.
- другим форпостом є Філіппіни, Малайзія та Індонезія;
- третім форпостом є Парсельські острови та Гуам.

В даний період часу флот США та союзників є гегемоном в регіоні, і Китай це розуміє. Втім активне переозброєння китайської армії має до 2020 року встановити паритет, і тоді можуть виникнути зовсім неочікувані наслідки.

Висновки. Автор вважає, що до 2030 року все зростаюча потреба Китаю в енергетичних ресурсах змусить його активніше діяти в цьому регіоні. Ці спроби зустрінуть значний

спротив регіональних держав та США. Цілком можливими є незначні військові зіткнення, які в перспективі можуть призвести до серйозної ескалації. Головна ціль Китаю в можливому конфлікті – встановлення повного контролю над Південно-Китайським морем, його перетворення на власне внутрішнє море (на зразок США та Карибського моря), забезпечення власного контролю над важливою Малаккською протокою. Головна ціль США – стримування Китаю в сучасних кордонах, зменшення його впливу в регіоні та над власними союзниками, забезпечення безпеки власних торговельних шляхів.

Список використаних джерел

1. Габуев О. Зачем Пекину необитаемые острова? [Електронний ресурс] / Олександр Габуев // Meduza. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <https://meduza.io/feature/2016/07/27/zachem-pekinu-neobitaemye-ostrova>.
2. Енергетичні «па» Китаю [Електронний ресурс] // Мининьюз. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: <http://mianews.in.ua/item/13183-1455731478>.
3. Жаркое лето 2016-го: возможна ли война в Южно-Китайском море и к чему готовится китайская армия [Електронний ресурс] // Южный Китай. Особый взгляд. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <https://www.south-insight.com/ykm>.
4. Каплан Р. Как далеко может распространиться влияние Китая на суше и на море? [Електронний ресурс] / Роберт Каплан // Foreign Affairs. – 2010. – Режим доступа к ресурсу: <http://www.globalaffairs.ru/number/Geografiya-kitaiskoi-moschi-14959>.
5. Кому принадлежат острова в Южно-Китайском море? [Електронний ресурс] // ВВС. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <http://www.bbc.com/russian/features-36776919>.

6. Південнокитайське море [Електронний ресурс] // Wikipedia – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B5.

7. Територіальні претензії Китаю: повинні всі [Електронний ресурс] // Обозреватель. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://ukr.obozrevatel.com/abroad/30697-teritorialni-pretenzii-kitayu-povinni-vsi.htm>.

8. У Південно-Китайському морі зіткнулися інтереси наддержав США та КНР [Електронний ресурс] // Новое Время. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://nv.ua/ukr/publications/u-pivdenno-kitajskomu-mori-zitknulisja-interesi-nadderzhav-ssha-i-kr-66082.html>.